

Jesaja 6

- 1 In het jaar dat koning Uzria stierf, zag ik de Heere zitten op een hoge en verheven troon, en de zomen van Zijn gewaad vulden de tempel.
- 2 Serafs stonden boven Hem. Ieder had zes vleugels: met twee bedekte ieder zijn gezicht, met twee bedekte hij zijn voeten, en met twee vloog hij.
- 3 De een riep tot de ander: Heilig, heilig, heilig is de HEERE van de legermachten; heel de aarde is vol van Zijn heerlijkheid!
- 4 De deurpinnen in de drempels schudden door de stem van hem die riep, en het huis vulde zich met rook.
- 5 Toen zei ik: Wee mij, want ik verga! Ik ben immers een man met onreine lippen en woon te midden van een volk met onreine lippen. Mijn ogen hebben namelijk de Koning, de HEERE van de legermachten, gezien.
- 6 Maar een van de serafs vloog naar mij toe, en hij had een gloeiende kool in zijn hand, die hij met een tang van het altaar had genomen.
- 7 Daarmee raakte hij mijn mond aan en zei: Zie, deze heeft uw lippen aangeraakt. Zo is uw misdaad van u geweken en uw zonde verzoend.
- 8 Daarna hoorde ik de stem van de Heere. Hij zei: Wie zal Ik zenden? Wie zal er voor Ons gaan? Toen zei ik: Zie, hier ben ik, zend mij.
- 9 Toen zei Hij: Ga en zeg tegen dit volk: Luister voortdurend, maar u zult het niet begrijpen. Zie voortdurend, maar u zult het niet opmerken.
- 10 Maak het hart van dit volk vet, en stop hun oren toe, en sluit hun ogen; anders zullen zij met hun ogen zien, en met hun oren horen, en met hun hart begrijpen en zich bekeren, en zal Hij hen genezen.
- 11 Toen zei ik: Hoelang, Heere? Hij zei: Totdat de steden verwoest zijn, zodat er geen inwoner meer is, en de huizen, zodat er geen mens meer in is, en het land verworpen is tot een woestijn.
- 12 Want de HEERE zal de mensen ver weg doen gaan, en de verlatenheid in het land zal groot zijn.
- 13 Al zal daarin nog een tiende deel over zijn, het zal weer verwoest worden. Maar zoals van de eik en de haageik na het omhakken een stronk overblijft, zal hun stronk een heilig zaad zijn.

De roeping van Jesaja tot profeet

Iedereen verbaast zich erover dat het roepingsvisioen van de profeet Jesaja pas in het zesde hoofdstuk wordt vermeld. Het is inderdaad ongebruikelijk. Profeten als Jeremia en Ezechiël worden door God geroepen in het begin van hun optreden. Om precies te zijn Jeremia in het eerste hoofdstuk van zijn boek Jeremia 1:4,5 *Het woord van de HEERE kwam tot mij: Voordat Ik u in de moederschoot vormde, heb Ik u gekend; voordat u uit de baarmoeder naar buiten kwam, heb Ik u geheiligd. Ik heb u aangesteld tot een profeet voor de volken.* De roeping van de profeet Ezechiël wordt vermeld in het tweede hoofdstuk. Ezechiël 2:3,4 *Hij zei tegen mij: Mensenkind, Ik zend u naar de Israëlieten, naar die opstandige volken, die tegen Mij in opstand zijn gekomen. Zij en hun vaders hebben tot op deze zelfde dag tegen Mij overtreden. En deze kinderen zijn schaamteloos en hardleers. Ik zend u naar hen toe. U moet tegen hen zeggen: Zo zegt de Heere HEERE.* Voor het gevoel van de lezer is de profeet Jesaja al zes hoofdstukken op weg voordat hij tot profeet geroepen wordt. Jesaja was dus al volop als profeet van de HEERE, de God van Israel aan het werk. De plek van de roeping tot profeet lijkt een keus van de redactie van het boek Jesaja. Die keus – om de roeping wat later te vermelden – zou ingegeven kunnen zijn door de overrompelende ervaring van de roeping.

Overrompend in die zin dat met *het begin* ook meteen *het voorlopige eind* van het volk Israel wordt aangezegd. De opdracht van God aan de profeet is vrij onthutsend. Jesaja moet de ogen en de oren van het volk Israel dichtsmoren zodat zij niet horen wat hij zegt en – als ze het al horen – niet zien wat hij bedoelt. Ze kunnen zich in dit geval niet bekeren en het wordt hun dus ook niet vergeven. Met andere woorden: God zegt Zijn volk het oordeel aan en de taak van de profeet is om daar op aan te sturen. De keus voor de late melding van de roeping zou ingegeven kunnen zijn door overwegingen om de schok enigszins te verzachten. Wie de eerste vijf hoofdstukken van Jesaja leest wordt op de hoogte gebracht van de totaal verstoorde relatie van God met Zijn volk Israel en is in zekere zin voorbereid. Het volk Israel heeft zich totaal afgesloten voor God. Ze willen niet horen. Ze willen het niet inzien. God straft Zijn volk op een manier die we van de HEERE kennen. God zegt: 'Je wilt het niet? Dan zorg Ik ervoor dat je het niet meer kunt.' God versterkt de ontoegankelijke houding van Zijn volk.

De toekomst van Israel.

De tijd van koning Uzzia

Jesaja wordt tot profeet geroepen in het jaar dat koning Uzzia (= Azaria) stierf. Koning Uzzia – een telg uit het huis van David – was 52 jaar aan de macht geweest in Jeruzalem en Juda. Deze koning krijgt in het boek Koningen en Kronieken een goed rapport mee. Behalve de gebruikelijk wijze om dit aan te geven – *Hij deed wat juist was in de ogen van de HEERE* – is er bij koning Uzzia sprake van een bijzondere genegenheid voor God. 2 Kronieken 26:5 *Het was in de dagen van Zacharia, die Uzzia leerde op God te zien, om God te zoeken. In de dagen dat hij de HEERE zocht, maakte God hem voorspoedig.* Ondanks zijn eigen vroomheid, liet koning Uzzia de praktijk van de offerhoogten in het land voortbestaan. 2 Koningen 15:4 *Alleen werden de offerhoogten niet weggenomen: het volk bracht nog steeds slachtoffers en reukoffers op de offerhoogten.* Het boek Koningen – dat wat uitvoeriger over hem schrijft – meldt zijn belangstelling op het gebied van defensie. Hij versterkte veel steden. Ook offensief stond hij zijn mannetje. Hij had een groot en geoefend leger. Koning Uzzia onderwierp het Filistijnse land en Ammon. Behalve voor defensie toonde hij ook een warme interesse voor de land- en wijnbouw. Het moet een gezegende en welvarende tijd geweest. Tegen het einde van zijn leven werd hij hoogmoedig, zoals de Kronieken dat noemen. Koning Uzzia matigde zich aan om zelf een reukoffer aan God te brengen NB in de tempel, terwijl God dit werk toevertrouwd had aan de priesters uit het huis van Aaron. 2 Kronieken 26:16 *Maar toen hij sterk geworden was, werd zijn hart hoogmoedig, tot zijn eigen verderf. Hij werd ontrouw aan de HEERE, zijn God. Hij ging namelijk de tempel van de HEERE binnen om reukwerk in rook te laten opgaan op het reukofferaltaar.* Toen de priesters probeerden om de koning ervan te weerhouden, sloeg God Uzzia met melaatsheid. Het betekende dat hij apart kwam te wonen buiten de gemeenschap van mensen en dat zijn zoon Jotam feitelijk de regering overnam, enkele jaren voor de dood van zijn vader. Dat het sterfjaar van koning Uzzia genoemd wordt, lijkt enkel voor de datering van de roeping

van Jesaja te zijn. Jesaja 6:1 *In het jaar dat koning Uzzia stierf, zag ik de Heere zitten op een hoge en verheven troon, en de zomen van Zijn gewaad vulden de tempel.* Het moet ongeveer het jaar 740 v Chr. geweest zijn.

De grafsteen van koning Uzzia met de waarschuwing: „niet openen”.

De Serafs

Jesaja wordt door God Zelf geroepen. Op dat moment ziet Jesaja *de HEERE zitten op een hoge en verheven troon*. Als de zomen van Gods mantel de tempel – die zo'n 30 meter hoog is – vullen, hoe hoog mag God en de troon van God dan in werkelijkheid wel niet zijn? Waarschijnlijk is Jesaja getuige van wat ook wel *de wolkenwagen* genoemd wordt. Het is de koninklijke troon waarmee de HEERE Zich over de aarde beweegt. De troon van God wordt gedragen door vier Cherubs. Elke Cherub heeft vier gezichten. Dat van een mens en een leeuw, een rund en een havik. Het is Ezechiël aan wie de HEERE later in de tijd op vergelijkbare wijze verschijnt, op het moment dat God Ezechiël tot profeet roept. De wolkenwagen kan zich bewegen naar alle windstreken al naar gelang God wil. De Cherubs hebben ieder zes vleugels. Jesaja noemt de Cherub Seraf naar het Hebreeuwse woord *SRF = branden*. Jesaja 6:2 *Serafs stonden boven Hem. Ieder had zes vleugels: met twee bedekte ieder zijn gezicht, met twee bedekte hij zijn voeten, en met twee vloog hij.* De Cherub is ook een zeer vurige gestalte. We merken dit bij Ezechiël. Tussen de Cherubs – die in een vierhoek staan ten opzichte van elkaar – brandt een vuur. Ezechiël 1:13 *Wat de gedaante van de levende wezens betreft: hun uiterlijk was als brandende kolen in het vuur, als het uiterlijk van fakkels. Dat vuur ging heen en weer tussen de levende wezens. Het vuur had lichtglans en uit het vuur schoot een bliksem.* Ezechiël komt er overigens pas later achter dat de naam van deze wezens *Cherubs* moet zijn. Ezechiël 10:20 *Dit is het levende wezen dat ik gezien had onder de God van Israël bij de rivier de Kebar. Toen wist ik dat het cherubs waren.* Ook in het boek Openbaring komen we deze vier wezens met de zes vleugels tegen, die evenals de Serafs bij Jesaja het driemaal heilig roepen. Openbaring 4:6-8 *En vóór de troon was een glazen zee, als kristal. En in het midden van de troon en om de troon heen waren vier dieren, vol ogen van voren en van achteren. En het eerste dier leek op een leeuw, het tweede dier leek op een kalf, het derde dier had het gezicht als van een mens, en het vierde dier leek op een vliegende arend. En de vier dieren hadden elk voor zich zes vleugels rondom, en vanbinnen waren die vol ogen. Ze*

hadden geen rust en zeiden dag en nacht: Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, Die was, Die is, en Die komt! Ook Jesaja onderscheidt de zes vleugels waarvan de bovenste twee het gezicht en de onderste twee de voeten bedekten. De serafs roepen de heiligheid van de HEERE – Die boven hen troont – uit. Jesaja 6:3 *De een riep tot de ander: Heilig, heilig, heilig is de HEERE van de legermachten; heel de aarde is vol van Zijn heerlijkheid!* De heiligheid van God is werkelijk een item voor Jesaja, die de HEERE vaak *de Heilige van Israel* noemt. Zoals bij elke godsverschijning gaat ook hier de Aanwezigheid van de Almachtige gepaard met vuur en rook, wolken en bliksem, donder en regen en aardbeving. De verschijning van de HEERE maakte diepe indruk op de profeet niet alleen vanwege het gezicht, maar ook de deuren van de tempel rammelden in hun sponningen vanwege de stem van degene die riep. Jesaja 6:4 *4 De deurpinnen in de drempels schudden door de stem van hem die riep, en het huis vulde zich met rook.*

Serafs stonden boven Hem

Godsverschijningen

Exodus 13:21,22 Exodus 40:34-38	De HEERE ging vóór hen uit, overdag in een wolkkolom om hun de weg te wijzen, en 's nachts in een vuurkolom om hun licht te geven, zodat zij dag en nacht verder konden trekken. Hij nam de wolkkolom overdag en de vuurkolom in de nacht niet weg voor de aanblik van het volk.
Exodus 19:16-19	En het gebeurde op de derde dag, toen het morgen werd, dat er op de berg donderslagen, bliksemflitsen en een zware wolk waren, en zeer sterk bazuingeschal, zodat al het volk dat in het kamp was, beefde. Mozes leidde het volk uit het kamp, God tegemoet. Zij stonden onder aan de berg. De berg Sinaï was geheel in rook gehuld, omdat de HEERE er in vuur neerdaalde. De rook ervan steeg omhoog als de rook van een oven, en heel de berg beefde hevig. Het bazuingeschal werd gaandeweg zeer sterk. Mozes sprak en God antwoordde hem met een stem.
Jesaja 6:1-3	In het jaar dat koning Uzzia stierf, zag ik de Heere zitten op een hoge en verheven troon, en de zomen van Zijn gewaad vulden de tempel. Serafs stonden boven Hem. Ieder had zes vleugels: met twee bedekte ieder zijn gezicht, met twee bedekte hij zijn voeten, en met twee vloog hij. De een riep tot de ander: Heilig, heilig, heilig is de HEERE van de legermachten; heel de aarde is vol van Zijn heerlijkheid!

Ezechiël 1:4,5	Toen zag ik, en zie, een stormwind kwam uit het noorden, een grote wolk, flitsend vuur en een lichtglans eromheen. En uit het midden ervan kwam iets als de schittering van edelmetaal, uit het midden van het vuur. Uit het midden daarvan kwam een gedaante van vier levende wezens. Dit was hun uiterlijk: zij hadden de gedaante van een mens.
Ezechiël 1:26-28	En boven het gewelf dat boven hun hoofden was, was iets met het uiterlijk van een saffiersteen, iets wat leek op een troon. En daarboven, op wat op een troon leek, was iets wat leek op een mens.
Ezechiël 10	Toen zag ik iets als de schittering van edelmetaal, rondom vanbinnen als het uiterlijk van vuur. Vanaf datgene wat eruitzag als Zijn heupen naar boven, en vanaf datgene wat eruitzag als Zijn heupen naar beneden, zag ik iets als het uiterlijk van vuur met een lichtglans eromheen. Zoals het uiterlijk van de regenboog, die in de wolken verschijnt op de dag van de regen, zo was het uiterlijk van de lichtglans rondom. Het was de verschijning van de gedaante van de heerlijkheid van de HEERE. Toen ik dat zag, wierp ik mij met mijn gezicht ter aarde, en ik hoorde de stem van iemand Die sprak.
Ezechiël 3:23	Ik stond op en vertrok naar de vallei, en zie, daar stond de heerlijkheid van de HEERE, zoals de heerlijkheid die ik gezien had bij de rivier de Kebar. En ik wierp mij met mijn gezicht ter aarde.
Ezechiël 8:4	En zie, daar was de heerlijkheid van de God van Israël, overeenkomstig de verschijning die ik in de vallei gezien had.
Ezechiël 11:22,23	Daarna hieven de cherubs hun vleugels op, en de wielen verhieven zich tegelijk met hen. En de heerlijkheid van de God van Israël was vanboven over hen. Toen steeg de heerlijkheid van de HEERE op uit het midden van de stad en bleef op de berg staan die ten oosten van de stad lag.

De reiniging van Jesaja's lippen

Het eerste wat Jesaja overkomt bij de ontmoeting van de HEERE is hevige schrik. Hij realiseert zich – net als andere mensen die dit overkomen is – dat het zien van de HEERE consequenties heeft. De HEERE heeft Zelf immers gezegd: 'Niemand zal Mij zien en leven.' Exodus 33:20 *Hij zei verder: U zou Mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens kan Mij zien en in leven blijven.* Iedereen herinnert zich hoe Mozes bij de verschijning van de HEERE bij de berg Sinaï de berg moest afzetten juist om te voorkomen dat de mensen God zouden zien. Exodus 19:21 *De HEERE zei tegen Mozes: Ga naar beneden, waarschuw het volk! Anders zullen zij doordringen tot de HEERE om Hem te zien en zullen velen van hen vallen.* Desondanks is het van Mozes bekend dat Hij de HEERE wilde zien. Het moment is overigens veelzeggend. Wanneer God Zijn genadig Aangezicht aan Mozes getoond heeft – door de toezegging toch met het volk verder te trekken – ontvangt Mozes de vrijmoedigheid om dit te vragen. God gaat aan Mozes voorbij, terwijl de HEERE Zijn Naam uitspreekt. Met een zeker recht kan men zeggen dat Gods NAAM – zoals door de HEERE uitgesproken – als het ware het Aangezicht van God toont. Exodus 34:5-7 *Toen daalde de HEERE neer in een wolk, ging daar bij hem staan en riep de Naam van de HEERE uit. Toen de HEERE bij hem voorbijkwam, riep Hij: HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, geduldig en rijk aan goedertierenheid en trouw, Die goedertierenheid blijft bewijzen aan duizenden, Die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft, maar Die de schuldige zeker niet voor onschuldig houdt en de ongerechtigheid van de vaders vergeldt aan de kinderen en kleinkinderen, tot in het derde en vierde geslacht.* Men zou kunnen zeggen dat de barmhartigheid van de HEERE niet tekort doet aan Zijn rechtvaardigheid en andersom. De profeet Jesaja beseft dat hij schromelijk tekort schiet op het punt van de heiligheid die van een mens gevraagd wordt in de directe ontmoeting met de HEERE. Sterker, hij gaat er vanuit dat hij – vanwege zijn zonden – deze ontmoeting niet overleeft. Jesaja 6:5 *Toen zei ik: Wee mij, want ik verga! Ik ben immers een man met*

*onreine lippen en woon te midden van een volk met onreine lippen. Mijn ogen hebben namelijk de Koning, de HEERE van de legermachten, gezien. We moeten ons gelukkig prijzen dat we in de persoon van Jesaja iemand voor ons hebben die zich blijkbaar realiseert dat hij – hoe dicht hij ook bij de HEERE God staat – kind van zijn tijd is. Er gebeurt met een door God geroepen profeet wel meer dan wat iemand zou kunnen beschrijven als ‘afstand nemen van zijn cultuur’, of ‘alles kritisch volgen’. De profeet komt aan Gods kant te staan. Hij wordt door God geheiligd. Hij wordt ‘apart gezet voor die dienst aan God.’ Een van de serafs vliegt naar Jesaja toe. Hij heeft een gloeiende kool van het altaar genomen. Jesaja is in de buurt van de tempel. Het gloeiende kooltje wordt genomen uit het vuur van het altaar dat voor de tempel staat. Op het altaar worden de offers gebracht; in het eerste plaats het zondoffer, maar ook het vuuroffer en het dankoffer, het spijs offer en hoeveel offers er verder maar zijn. Met dat gloeiende kooltje worden de zonden van de profeet verzoend en is zijn misdaad geweken, zoals de seraf zegt. Jesaja 6:6,7 *Maar een van de serafs vloog naar mij toe, en hij had een gloeiende kool in zijn hand, die hij met een tang van het altaar had genomen. Daarmee raakte hij mijn mond aan en zei: Zie, deze heeft uw lippen aangeraakt. Zo is uw misdaad van u geweken en uw zonde verzoend.* Bij de roeping van Jeremia en Daniël (Daniël 10:16) worden hun lippen ook aangeraakt. Jeremia 1:9 *Toen stak de HEERE Zijn hand uit en raakte mijn mond aan.* De profeet is de spreekbuis van God, als hij zijn mond opent moet hij zeggen: ‘Dit zegt de HEERE.’ Dat maakt hun lippen en hun mond speciaal in het kader van hun roeping. Het feit dat Jesaja’s lippen gereinigd worden met vuur zou daarbij kunnen wijzen op het oordeel van God waar Zijn volk door heen moet om open te kunnen staan voor de redding.*

Maar een van de serafs vloog naar mij toe, en hij had een gloeiende kool in zijn hand.

Wie zal voor ons gaan?

Nadat Jesaja is gereinigd van zonde, hoort hij de stem van de HEERE. Jesaja 6:8 *Daarna hoorde ik de stem van de Heere. Hij zei: Wie zal Ik zenden? Wie zal er voor Ons gaan? Toen zei ik: Zie, hier ben ik, zend mij.* God zoekt iemand die Hij naar Zijn volk kan sturen. Jesaja meldt zich aan. Hij wil God wel vertegenwoordigen op aarde. Voor de HEERE is dat van wezenlijk belang: de persoonlijke beschikbaarheid van een mens voor de dienst aan God. God dwingt niemand. Niemand wordt tegen zijn wil ingezet voor het goede doel. Het zal de oplettende lezer niet ontgaan zijn dat God in het meervoud spreekt *Wie zal er voor Ons gaan?* Opnieuw worden we er – reeds in het Oude Testament – bij bepaald dat God wel de enige God is, maar Hij is niet alleen. Samen met de Vader, de Zoon en de Heilige Geest is Hij de enige God Die leeft en regeert tot in eeuwigheid. Het driemaal heilig dat de Serafs roepen – *het trishagion* – zou ook de verheerlijking kunnen zijn van de drieenige God, Vader,

Zoon en Heilige Geest. Voor het eerst komen we dit meervoud in Gods spreken over Zichzelf tegen bij de schepping van de mens. Genesis 1:26,27 *En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen! En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen.* Het is niet toevallig dat we de drieenige God leren kennen op het moment dat God de mens schiep. De mens is ook een relationeel wezen, zij het in de twee-eenheid van man en vrouw.

Wanneer we ons afvragen wat – geschapen naar Gods beeld – nu precies inhoudt, dan leren we dat het de karaktertrekken van God zijn, die aanvankelijk ook in de mens terug te vinden waren: de gerechtigheid en heiligheid. Dit zijn relationele begrippen die zichtbaar worden in de relatie tussen God en mensen. Toen we onze reinheid verloren zagen we ze terug bij de herschepping – naar Gods beeld – door het geloof in de Heere Jezus Christus. Efeziërs 4:20-24 *Maar u hebt Christus zo niet leren kennen, als u Hem tenminste gehoord hebt en door Hem bent onderwezen, zoals de waarheid in Jezus is, namelijk dat u, wat betreft de vroegere levenswandel, de oude mens aflegt, die te gronde gaat door de misleidende begeerten, en dat u vernieuwd wordt in de geest van uw denken, en u bekleedt met de nieuwe mens, die overeenkomstig het beeld van God geschapen is, in ware rechtvaardigheid en heiligheid.* Mogelijk speelt dit mee bij Jesaja's roeping omdat de karaktertrekken van God zo weinig teruggevonden worden bij Gods volk. Het is de gerechtigheid en de heiligheid die zo pijnlijk ontbreken bij Gods volk in relatie tot God en tot elkaar.

De drie-eenheid van God

God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest

Genesis 1:26,27 En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen! En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen.

Deuteronomium 6:4-9 Luister, Israël! De HEERE, onze God, de HEERE is één! Daarom zult u de HEERE, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel en met heel uw kracht. Deze woorden, die ik u heden gebied, moeten in uw hart zijn. U moet

	ze uw kinderen inprenten en erover spreken, als u in uw huis zit en als u over de weg gaat, als u neerligt en als u opstaat. U moet ze als een teken op uw hand binden en ze moeten als een voorhoofdsband tussen uw ogen zijn. 9U moet ze op de deurposten van uw huis en op uw poorten schrijven.
Jesaja 6:8	Daarna hoorde ik de stem van de Heere. Hij zei: Wie zal Ik zenden? Wie zal er voor Ons gaan? Toen zei ik: Zie, hier ben ik, zend mij.
Daniël 7:13	Ik keek toe in de nachtvisioenen, en zie, er kwam met de wolken van de hemel iemand als een Mensenzoon. Hij kwam tot de Oude van dagen en men deed Hem voor Zijn aangezicht naderbij komen.
Lucas 1:32,33	Hij zal groot zijn en de Zoon van de Allerhoogste genoemd worden, en God, de Heere, zal Hem de troon van Zijn vader David geven, en Hij zal over het huis van Jakob Koning zijn tot in eeuwigheid en aan Zijn Koninkrijk zal geen einde komen.
Johannes 6:37-40	Alles wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen; en wie tot Mij komt, zal Ik beslist niet uitwerpen. Want Ik ben uit de hemel neergedaald, niet opdat Ik Mijn wil zou doen, maar de wil van Hem Die Mij gezonden heeft. En dit is de wil van de Vader, Die Mij gezonden heeft, dat Ik van alles wat Hij Mij gegeven heeft, niets verloren laat gaan, maar het doe opstaan op de laatste dag. En dit is de wil van Hem Die Mij gezonden heeft, dat ieder die de Zoon ziet en in Hem gelooft, eeuwig leven heeft, en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag.
2 Korintiërs 13:13	De genade van de Heere Jezus Christus, de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest zij met u allen. Amen.
Efeziërs 1:15-17	Daarom, omdat ook ik gehoord heb van het geloof in de Heere Jezus onder u, en van de liefde voor alle heiligen, houd ik niet op voor u te danken, als ik in mijn gebeden aan u denk, opdat de God van onze Heere Jezus Christus, de Vader van de heerlijkheid, u de Geest van wijsheid en van openbaring geeft in het kennen van Hem,
1 Johannes 5:7	Want drie zijn er die getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze drie zijn één.

Het verhardingsdecreet

De profeet Jesaja zal zeker volgelingen vinden, mensen die gevoelig zijn voor de boodschap die hij brengt en die zich bekeren en dicht bij God gaan of blijven leven. Het zal echter de uitzondering zijn die de regel bevestigt. De regel zal zijn dat de mensen zich ongevoelig zullen tonen voor Gods boodschap. Wellicht treft de profeet hier of daar iemand die open staat voor wat hij namens God zegt, maar de grote meerderheid zal er afwijzend tegenover staan. Vandaar wellicht de nuchterheid en de realiteitszin die God de profeet vanaf het begin meegeeft. Zijn woorden zullen het tegenovergestelde effect hebben van wat hij beoogt. Jesaja zou maar wat graag zien dat de mensen hun leven zouden veranderen, maar het tegendeel zal blijken. De profeet zal het gevoel krijgen dat zijn woorden de mensen nog ontoegankelijker maken voor God. Dat mag hij van God dan ook wel tegen het volk zeggen. Dat het een vooropgezet plan is. De mensen uit Gods volk zullen wellicht denken dat ze er zelf voor kiezen om er van verschoond te blijven, maar feitelijk zit God daarachter. Het is niet langer zo dat ze niet *willen* begrijpen, maar ze *kunnen* het niet meer begrijpen. Ze kijken, maar ze komen niet tot inzicht in hun eigen situatie. Ze luisteren, maar ze nemen het niet op. Jesaja 6:9 *Toen zei Hij: Ga en zeg tegen dit volk: Luister voortdurend, maar u zult het niet begrijpen. Zie voortdurend, maar u zult het niet opmerken.* Mocht u denken dat een andere benadering wel zou werken dan hebt u het mis. God heeft het al op zoveel manier geprobeerd. Het volk is gewoon onverstoortbaar. Ze hebben harde nekken. God dringt niet langer tot hen door. En dan is dit het uiteindelijke effect. God zegt tegen Zijn volk: *'Je wilt niet horen, weet je wat Ik ga er voor zorgen dat*

je niet meer *kunt* horen. Je *wilt* niet verstaan. Ik zal er voorzorgen dat je dat ook niet meer *kunt*.' God zorgt ervoor dat de prediking van Jesaja het tegenovergestelde effect heeft, dan de bedoeling is. Wat Jesaja ook doet; het volk zal zich alleen maar nog meer afsluiten voor zijn boodschap. Jesaja maakt het alleen maar erger. De achterliggende reden is dat het volk het bij God verbeurd heeft. God wil niet langer dat het volk zich bekeert. God wil niet dat het goed komt met het volk. Hij noemt Israel nu ook afstandelijk '*dit volk*' in plaats van Mijn volk. Dat is veelzeggend. God heeft het helemaal met Zijn volk Israel gehad. Het is afgelopen. Jesaja 6:10 *Maak het hart van dit volk vet, en stop hun oren toe, en sluit hun ogen; anders zullen zij met hun ogen zien, en met hun oren horen, en met hun hart begrijpen en zich bekeren, en zal Hij hen genezen.*

Jesaja spreekt tot koning Achaz

De verharding van Israel in de tijd van de Heere Jezus

Mogelijk zal iemand zich afvragen op welke tijd de HEERE doelt met de innerlijke verharding van het volk Israel. Onbewust zullen velen van ons denken aan de periode voorafgaande aan de ballingschap van Israel en Juda. De profeet Jesaja werkt in Jeruzalem in – de tweede helft van de achtste eeuw, van 750 -700 v Chr. – de tijd dat het Noordrijk Israel in ballingschap wordt gevoerd. Feitelijk duurde de val en de ballingschap van Jeruzalem – in 586 v Chr. – en Juda nog een goede eeuw. Jesaja vond een welwillend oor bij koning Hizkia, die in zijn koningschap dicht bij de HEERE leefde. Andere koningen zoals Achaz hadden echter totaal geen oren naar wat God via Jesaja wilde zeggen. Men zou kunnen zeggen dat het met lichte oplevingen – onder koning Hizkia en later Josia – uiteindelijk toch niet goed afliep voor Gods volk vanwege hun hang naar de afgodendienst. Wie echter het Nieuwe Testament met enige zorgvuldigheid leest verbaast zich erover dat juist de roepingstekst van de profeet Jesaja breed wordt aangehaald en gedeeld over het Joodse volk in de tijd van de Heere Jezus. Wanneer wij het Nieuwe Testament mogen geloven is het juist de afwijzing door het Joodse volk van Jezus als Messias – en ook van het Evangelie van verzoening – dat sprake is van de verharding waar God bij monde van Jesaja over spreekt. We vinden deze tekst – zie het staatje hieronder – bij de Heere Jezus geciteerd in alle vier Evangeliën, maar ook in het boek Handelingen en het boek Romeinen. Met andere woorden, het is niet alleen de apostel Paulus maar ook de Here Jezus Zelf, Die dit gedeelte aanhaalt om Gods houding aan te geven tegenover het weerbarstige volk Israel in de tijd van de Messias Jezus. De eerste maal dat wij ermee geconfronteerd worden is bij *de gelijkenis van de zaaier*. Mattheus 13:13-16 *Daarom spreek Ik tot hen door gelijkenissen, omdat zij niet zien, ook al zien zij, en niet horen, ook al horen zij, en ook niet begrijpen. En in hen wordt de profetie van Jesaja vervuld die zegt: Met het gehoor zult u horen, maar beslist niet begrijpen; en ziende zult u zien, maar beslist niet opmerken. Want het hart van dit volk is vet geworden, en zij hebben met de oren slecht gehoord, en hun ogen hebben zij dichtgedaan, opdat zij niet op enig moment met de ogen zouden zien en met de oren horen en met het hart begrijpen, en zij zich zouden bekeren en Ik hen zou genezen. Maar uw ogen zijn zalig omdat zij zien, en uw oren omdat zij horen. Zoals gezegd gebruikt*

de apostel Paulus ditzelfde woord uit Jesaja wanneer hij stuit op een harde afwijzing van het Evangelie door zijn Joodse volksgenoten. Handelingen 28:23-28 *En nadat zij voor hem een dag vastgesteld hadden, kwamen er velen naar de plaats waar hij verbleef. Hij legde het Koninkrijk van God aan hen uit en getuigde ervan, en hij probeerde hen, van 's morgens vroeg tot de avond toe, zowel uit de Wet van Mozes als uit de Profeten, te bewegen tot het geloof in Jezus. En sommigen lieten zich wel overtuigen door wat er gezegd werd, maar anderen geloofden niet. En zij waren het niet met elkaar eens en zij gingen uiteen nadat Paulus dit ene woord gezegd had: Terecht heeft de Heilige Geest door Jesaja, de profeet, tegen onze vaders gezegd: Ga naar dit volk toe en zeg: Met het gehoor zult u horen, maar beslist niet begrijpen, en ziende zult u zien, maar beslist niet opmerken, want het hart van dit volk is vet geworden en zij hebben met de oren slecht gehoord, en hun ogen hebben zij dichtgedaan, opdat zij niet op enig moment met de ogen zouden zien en met de oren horen en met het hart begrijpen, en zij zich zouden bekeren en Ik hen zou genezen. Laat het u dan bekend zijn dat de zaligheid van God aan de heidenen gezonden is, en die zullen luisteren.*

De verharding van Israel

Jeremia 5:20,21	Maak dit aan het huis van Jakob bekend, laat het horen in Juda: Hoor toch dit, dwaas volk, zonder verstand, zij hebben ogen, maar zij zien niet, zij hebben oren, maar zij horen niet.
Ezechiël 12:1,2	Het woord van de HEERE kwam tot mij: Mensenkind, u woont te midden van een opstandig huis. Zij hebben ogen om te zien, maar zij kijken niet, zij hebben oren om te horen, maar zij luisteren niet, want zij zijn een opstandig huis!
Mattheus 13:14,15	En in hen wordt de profetie van Jesaja vervuld die zegt: Met het gehoor zult u horen, maar beslist niet begrijpen; en ziende zult u zien, maar beslist niet opmerken. Want het hart van dit volk is vet geworden, en zij hebben met de oren slecht gehoord, en hun ogen hebben zij dichtgedaan, opdat zij niet op enig moment met de ogen zouden zien en met de oren horen en met het hart begrijpen, en zij zich zouden bekeren en Ik hen zou genezen.
Marcus 4:11,12	En Hij zei tegen hen: Het is u gegeven het geheimenis van het Koninkrijk van God te kennen; maar tot degenen die buiten zijn, komt alles door gelijkenissen, opdat zij ziende zien en niet doorzien, en horende horen en niet begrijpen; opdat zij zich niet op enig moment bekeren en de zonden hun vergeven worden.
Lucas 4:12	Hij zei: Aan u is het gegeven de geheimenissen van het Koninkrijk van God te kennen, maar tot de anderen spreek Ik in gelijkenissen, opdat zij niet zien, ook al zien zij, en niet begrijpen, ook al horen zij.
Johannes 12:37-41	Maar hoewel Hij zoveel tekenen in hun bijzijn gedaan had, geloofden zij niet in Hem; opdat het woord van de profeet Jesaja vervuld werd dat hij gesproken heeft: Heere, wie heeft onze prediking geloofd en aan wie is de arm van de Heere geopenbaard? Daarom konden zij niet geloven,

omdat Jesaja verder gezegd heeft: Hij heeft hun ogen verblind en hun hart verhard, opdat zij niet met de ogen zouden zien en met het hart inzien en zich bekeren en Ik hen zou genezen. Dit zei Jesaja toen hij Zijn heerlijkheid zag en over Hem sprak.

Handelingen 28:25-27 En zij waren het niet met elkaar eens en zij gingen uiteen nadat Paulus dit ene woord gezegd had: Terecht heeft de Heilige Geest door Jesaja, de profeet, tegen onze vaders gezegd: Ga naar dit volk toe en zeg: Met het gehoor zult u horen, maar beslist niet begrijpen, en ziende zult u zien, maar beslist niet opmerken, want het hart van dit volk is vet geworden en zij hebben met de oren slecht gehoord, en hun ogen hebben zij dichtgedaan, opdat zij niet op enig moment met de ogen zouden zien en met de oren horen en met het hart begrijpen, en zij zich zouden bekeren en Ik hen zou genezen.

Romeinen 11:7,8 Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen en de anderen zijn verhard, zoals geschreven staat: God heeft hun een geest van diepe slaap gegeven, ogen om niet te zien en oren om niet te horen, tot op de dag van heden.

De gelijkenis van de zaaier

Toen zei ik: 'Hoelang, Heere?'

Jesaja is de profeet zoals we ons een profeet voorstellen. Iemand met hart en ziel voor God, maar ook voor het volk. De profeet vraagt naar het *Hoelang?* Jesaja 6:11 *Toen zei ik: Hoelang, Heere?* De situatie is vrij duidelijk. God oefent via de profeet een disciplinaire maatregel uit voor Gods volk. De profeet zal met de woorden die God hem te spreken geeft een soort van vonnis over het volk voltrekken. Met Gods Woorden zal Jesaja de ogen en oren van het volk dichtsmeren, voor zover ze al niet dicht zaten. Wanneer het volk zich onbuigzaam betoont voor Gods boodschap zal het zich niet bekeren en zal het niet zodanig veranderen dat ze God liefkrijgen. Het is duidelijk dat wanneer ze Gods weg niet bewandelen ze ook niet op hun bestemming zullen aankomen. De opdracht van Godswege aan de profeet is behoorlijk vernietigend. Wij weten dat het de eigen schuld is van het volk Israel en op zijn hoogst een van hogerhand fixeren van een houding die bij het volk lange tijd gevonden wordt. In plaats van niet te willen zoals God het wil, zullen ze – bij wijze van vonnis van Godskant – niet meer kunnen. God verhardt het hart van Zijn volk. Romeinen 11:7 *Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen en de anderen zijn verhard.* Tot onze grote vreugde geldt dit overigens niet voor alle Joodse mensen. Er zijn ook in de tijd van de Heere Jezus mensen uit Israel die Jezus als Heer en Messias aannemen en – later

in de tijd van Paulus – Joodse mensen die het verkondigde Evangelie omhelzen. Met de gelijkenis van de zaaier maakte de Heere reeds duidelijk dat voor mensen – die geïntrigeerd raakten door de gelijkenis van de zaaier – de geheimenissen van het Koninkrijk van God bestemd zijn. Maar mensen die het allemaal niets zei, zouden ook geen stap verder komen. Marcus 4:11,12 *En Hij zei tegen hen: Het is u gegeven het geheimenissen van het Koninkrijk van God te kennen; maar tot degenen die buiten zijn, komt alles door gelijkenissen, opdat zij ziende zien en niet doorzien, en horende horen en niet begrijpen; opdat zij zich niet op enig moment bekeren en de zonden hun vergeven worden.* Zelfs in het Evangelie van Johannes wordt in verband met de roepingstekst van Jesaja – weliswaar niet zonder kritiek – vermeld dat er onder de Schriftgeleerden en Farizeeën waren die wél in de Heere geloofden. Johannes 12:42,43 *En toch geloofden ook velen van de leiders in Hem, maar vanwege de Farizeeën beleden zij het niet, opdat zij niet uit de synagoge geworpen zouden worden. Want zij hadden de eer van de mensen meer lief dan de eer van God.* Het zou een grote misvatting zijn om te denken dat alle Joodse mensen uitgesloten zijn van het heil. Dat is zeker niet het geval. De mensen met de harde nek worden buitenstaanders, maar de Joodse mensen die openheid tonen voor het Evangelie zijn wel degelijk welkom. Zij gaan het Koninkrijk van God ook binnen, zij het als minderheid. Maar er is nog een lichtpuntje in deze profetie wat het Joodse volk aangaat. *De verharding* door God – van de harten van de Joodse mensen die zich afzijdig houden van het Evangelie – *die verharding* zal op een gegeven moment beëindigd worden. In die zin is het dubbel van waarde dat Jesaja – op Gods ingeving – vraagt naar *het Hoelang?*

Het einde van de verharding van het Joodse volk.

De tronk zal een heilig zaad zijn.

Het antwoord van God op de ongehoorzaamheid en het ongeloof van Zijn volk Israel is ongekend hard. Toch wijst de HEERE *de vraag naar het Hoelang?* niet af. Integendeel. Die vraag is vermoedelijk door de HEERE Zelf ingegeven. De HEERE tekent een situatie van herhaalde straffen. God zal het Joodse volk uit het land van herkomst verdrijven. De ballingschap is blijkbaar op dat moment al in beeld en onherroepelijk. De gedachte is deze. God heeft aan Abraham – de eerste Israëliet – twee beloftes gedaan; die van volk en land. God beloofde Abraham dat Hij hem tot een groot volk zou maken en dat Hij hen een eigen land zou schenken, het beloofde land. Genesis 17:4-8 *Wat Mij betreft, zie, Mijn verbond is met u! U zult vader worden van een menigte volken. U zult niet meer Abram heten, maar uw naam zal Abraham zijn, want Ik zal u vader van een menigte van volken maken. Ik zal u uitermate vruchtbaar maken: Ik zal u tot volken maken en er zullen koningen uit u voortkomen. Ik zal Mijn verbond maken tussen Mij, u en uw nageslacht na u, al hun generaties door, tot een eeuwig verbond, om voor u tot een God te zijn, en voor uw nageslacht na u. Ik zal aan u en uw nageslacht na u het land waar u vreemdeling bent, heel het land Kanaän, als eeuwig bezit geven. Ik zal hun tot een God zijn.* Met het volk Israel – waarvan Abraham, Izaäk en Jakob de aartsvaders zijn – heeft God later bij de berg Sinaï een verbond gesloten op grond van *de tien geboden*. Wanneer het

volk de geboden van God met voeten treedt komen ook de beloften van God op het spel te staan. In geval van ongeloof en ongehoorzaamheid neemt God het volk het beloofde land af. In de strafmaat zien we dit aangekondigd en in de geschiedenis van het Joodse volk hebben we dit zien gebeuren, niet alleen bij de ballingschap naar Assur en Babel, maar later ook na de verwoesting van Jeruzalem in 70 n Chr. toen het volk werd verstrooid over de hele aarde. Jesaja 6:11 *Toen zei ik: Hoelang, Heere? Hij zei: Totdat de steden verwoest zijn, zodat er geen inwoner meer is, en de huizen, zodat er geen mens meer in is, en het land verworden is tot een woestenij.* De straf liegt er niet om. Niemand moet zich vergissen. God heeft Zijn volk Israel lief met een eeuwig liefde, maar wanneer het volk antwoord met opstand en bitterheid leren ze de andere kant van de liefde kennen: de toorn van God. Niet alleen zal Hij Zijn volk uit het beloofde land weggagen, maar het land zal ook verlaten zijn, en de verlatenheid van het land zal groot zijn. Misschien was de eerste ballingschap relatief kort – want 70 jaar – en werd de ballingschap gevolgd door de terugkeer van de Joden naar het land van herkomst. Maar de tweede ballingschap – als we dit zo kunnen noemen – die van 70 n Chr. duurde van 70 n Chr. tot 1948. Jesaja 6:12 *Want de HEERE zal de mensen ver weg doen gaan, en de verlatenheid in het land zal groot zijn.* Dat is een heel lange tijd. Een tijd waarin de Joden vaak niet terug mochten keren naar het land van herkomst. Maar in 1948 had het gepijnigde volk de sympathie van de volken – en niet te vergeten de sympathie van God – en was het moment aangebroken voor de terugkeer naar het land dat God hen had gegeven en de inrichting van een eigen Joodse Staat wed een feit. God heeft het volk gedecimeerd en daarna nog eens totdat er – in de metafoor van de eik – nog maar een stronk over zou zijn. Maar dat *overblijfsel* – zoals het ook wel genoemd wordt – draagt een belofte in zich. De stronk zal een heilig zaad zijn. God heeft hoge verwachting van het overblijfsel van Zijn volk Israel. Jesaja 6:13 *Al zal daarin nog een tiende deel over zijn, het zal weer verwoest worden. Maar zoals van de eik en de haageik na het omhakken een stronk overblijft, zal hun stronk een heilig zaad zijn.*

Maar zoals van de eik (..) na het omhakken een stronk overblijft, zal hun stronk een heilig zaad zijn.

Belofte van herstel voor Israel

Het is veelbetekenend dat juist *de roepingstekst van de profeet Jesaja* zo nadrukkelijk en breed in het Nieuwe Testament wordt vermeld en dan wel in die zin dat de tijd van het optreden van de Heere Jezus Christus en de verbreiding van het Evangelie de tijd is, waarin dit vers is vervuld. Het is een aanwijzing dat *de verharding van het volk Israel* waarvan sprake is zich voltrekt in de tijd van het Nieuwe Testament en daarna. Het bijkomende effect is dat de gunstige toekomstverwachting voor het Joodse volk – die op de roepingstekst volgt – in de schoot van de toekomst verborgen is. Met andere woorden de tijd van de stronk – oftewel het overblijfsel van Israel dat wel toegankelijkheid

zal tonen voor de boodschap van het Evangelie van de Heere Jezus Christus – zich tegen *het eind van de tijd* zal voordoen. Dit is een welkome bevestiging van de Nieuwtestamentische teksten die los van Jesaja reeds wezen op het herstel van de verhoudingen tussen God en Zijn oude volk in de periode voorafgaande aan *de eindtijd*. Men zou kunnen denken aan het tekstgedeelte in Lucas 21 waar sprake is van de verwoesting van de stad Jeruzalem door Titus in het jaar 70 na Chr. Lucas 21:20-24 *Wanneer u zult zien dat Jeruzalem door legers omringd wordt, weet dan dat zijn verwoesting nabij is. Laten dan wie in Judea zijn, vluchten naar de bergen en wie in het midden van Jeruzalem zijn, daaruit wegtrekken en wie op de velden zijn, er niet in gaan. Want dit zijn dagen van wraak, opdat al wat geschreven staat, vervuld wordt. Maar wee de zwangeren en de zogenden in die dagen, want er zal grote nood zijn in het land en toorn over dit volk. En zij zullen vallen door de scherpte van het zwaard en in gevangenschap weggevoerd worden onder alle heidenen.* Het is opnieuw een klap voor Israel. De toorn van God golft nog steeds over Zijn oude volk. Maar deze boodschap is niet zonder hoop want aan het eind van deze oordeelsaankondiging is ook een belofte opgenomen. Lucas 21:24 *En Jeruzalem zal door de heidenen vertrappt worden, totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn.* Het bijwoord *totdat* is veelzeggend. De verwoesting van Israel zal niet altijd maar voortduren. Integendeel het kent een eindpunt waarna de relatie met God zich zal herstellen en ook de terugkeer naar Israel en de herbouw van Jeruzalem zal worden aangevat. Als wij ons niet vergissen is deze datum reeds ingegaan in 1948 toen de Joden een eigen Joodse Staat stichtten in het land van herkomst. Ook de apostel Paulus voedt de verwachting voor een toekomstig herstel van de verhouding tussen God en Israel. Het heeft alles te maken met de houding van de gelovigen uit de volken tegenover Israel. Wanneer de volken vergeten dat zij uit genade gered zijn, keert God Zich opnieuw tot Zijn oude volk. God neemt op dat moment – zoals de belofte luidt – de verharding die over het volk ligt, weg. Romeinen 11:25 *Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan.* Ook in het boek Openbaring zien we de omslag van de volken naar Israel. Als het getal van de gelovigen uit de volken vol is, keert God Zich opnieuw naar Zijn oude volk. Bij het openen van de zeven zegels in Openbaring 6 zien we – na de opening van het zesde zegel – de focus zich verleggen naar het volk Israel en de stad Jeruzalem. Openbaring 7:4 *En ik hoorde het aantal van hen die verzegeld waren: honderdvierenveertigduizend waren er verzegeld uit alle stammen van de Israëlieten.* De eindtijd zal zich niet afspelen in en rondom Rome het hart van de christelijke kerk uit de volken, maar in en rondom de stad Jeruzalem, waar – mogelijk tot onze verrassing – de tempel wordt herbouwd. Het is nog steeds zo dat een groot deel van Israel zich weinig of niets gelegen laat liggen aan de God van het verbond, maar een *overblijfsel van Israel* zal zich bekeren en gered worden. Met dit deel van Israel dat gered wordt is ook het getal van Israel vol. Als dat het geval is kan het Koninkrijk van God aanbreken.

..dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan.

“... blindness in part is happened to Israel, until the fulness of the Gentiles be come in.”

— Romans 11:25